we ook nu reeds beginnen met een en ander op te merken over deze derde brochure.

Onze lezers weten reeds, dat ze handelt over „de vereeniging van de beide naturen van Christus". Dat het requisitoir, hier geopend tegen de filosofie van Prof. Vollenhoven, vrijwel vernietigend is uit een oogpunt van gereformeerden opbouw, hebben we reeds verleden week met een enkel woord, en dan zeer tot ons leedwezen, geconstateerd.

Voor ons zelf staat het met de bespreking van deze beide punten er niet anders voor, dan bij de behandeling van brochure II. Ook nu gaat het gesprek over meeningen, die ik zelf niet heb voorgestaan, en die opkomen uit een filosofisch concept, dat in zijn structuur en opbouw geheel en al ligt voor rekening dergenen, die Prof. Hepp bestrijdt. Over die meeningen zelf gaat het weer niet. Die kan men zakelijk en rustig bespreken, als we nog eens een tijd van rust en wetenschappelijke samenwerking krijgen. Thans loopt het alleen over de vraag, of Prof. Hepp den toestand ziet zooals hij werkelijk is.

Tot mijn spijt (maar eigenlijk ook tot ons aller vertroosting), moet ik hierop ontkennend antwoorden.

Hoe deze brochure werken zal, weet ik niet. Het „eenvoudige volk" zal er niet veel aan hebben, als het aankomt op begrijpen; want de stof is zeer ingewikkeld, en de vreemde namen rollen, dank zij de belezenheid van Prof. Vollenhoven, in vlug tempo over elkander heen. Brochure III gaat ongetwijfeld over de meeste hoofden heen. In zóóverre zou men dus van de onrust, die ze brengen zal, nog niet te sombere gedachten behoeven te hebben.

Aan den anderen kant evenwel is de inhoudsopgave opschrikkend genoeg: het requisitoir eindigt met de voor de Vrije Universiteit vernietigende (*als* n.l. Prof. Hepp gelijk had), aanklacht: dat er *geen vergeving der zonden meer overblijft* op het standpunt der bestredenen. En aangezien de lasteraars, die rondom de gereformeerde kerken staan, meestal niet het hoofd zich breken over argumenten, maar genoeg hebben aan enkele sensationeele opschriften, staat tóch nog wel te vreezen, dat brochure III, ondanks de zwarigheid der stof, niettemin nog veel schade doen zal aan den gereformeerden naam en de eere der Vrije Universiteit.

Nu is al dadelijk wantrouwen omtrent de scherpte van het door Prof. Hepp opgehangen portret gerezen bij hem, die met instemming onze voorgaande artikelen mocht gelezen hebben, en tevens kennis nam van wat er op bl. 8 staat:

> „Het afwijkend gevoelen omtrent de vereeniging van de beide naturen van Christus houdt nauw verband met dat omtrent het voortbestaan, de onsterfelijkheid en de substantialiteit van de ziel. Het feit, dat degenen, die in het laatste feil gaan, ook in het eerste mistasten, wijst reeds hierop. Daarenboven komen beide kwesties uit dezelfde grondgedachten op. Men krijgt weer dezelfde argumenten te hooren, zij het dan met verschillende toepassing. Dat verlicht de taak van deze brochure niet weinig."

Welnu, indien dit waar is — en ten deele is het dat inderdaad — dan is hiermee reeds dadelijk aannemelijk gemaakt, dat de derde brochure van Prof. Hepp eveneens mistast. We zagen toch reeds, dat

a. inzake „het voortbestaan" Prof. Hepp beschuldigt, zonder een zweem van bewijs te kunnen leveren; terwijl uit duidelijke citaten blijkt, dat het tegenovergestelde van wat hij anderen in den mond legt, door hen inderdaad wordt geleerd;

b. inzake „de onsterfelijkheid" het verstaan van de bedoeling der door hem bestredenen is gehinderd door een te onscherpe probleemstelling;

c. de „substantialiteit" der ziel veel te simplistisch is behandeld, en aan de aangeklaagden toedichtte, wat zij niet leeren.

Indien dit alles juist gezien is, dan is daarmee tevens — en *dan nu volgens Prof. Hepps eigen getuigenis* — aannemelijk gemaakt, dat zijn derde brochure evenmin doeltreffend is als de tweede.

Dat dit inderdaad het geval is, hopen we hierna aan te toonen. Want tot mijn spijt móet ik nu wel afbreken.

K. S.

Onsterfelijkheid.

„Bij het lezen van een werk van Dr A. Kuyper Jr („De Band des Verbonds", 1907), bleek mij, dat deze nog liever spreekt van „onsterfelijke mensch" dan van „onsterfelijke ziel".

Op pag. 291 schrijft hij:

> „De dood is om der zonde wil in de wereld gekomen. En dien dood hebben wij daarom eerst recht te verstaan, zullen wij iets vorderen in de ontwikkeling dezer gedachten. De dood is niet een „niet-meer-zijn", is niet een „ophouden van het bestaan", zooals met name door de mannen der wereld wordt geleerd. Christenen spreken veel van een *onsterfelijke ziel*, en werken zoodoende o.i. wel eenigermate een misverstand in de hand.
>
> Van tweeën één toch. Als van een „onsterfelijke ziel" gesproken wordt, dan bedoelt men, dat de ziel eeuwig blijft bestaan en voor vernietiging niet vatbaar is; maar dan moet dadelijk opgemerkt, dat die onsterfelijkheid in even gelijke mate ook van het lichaam geldt. Ook het lichaam is, beschouwd in verband met de onsterfelijkheid, even onvernietigbaar als de ziel.
>
> Of men bedoelt, dat de ziel na den tijdelijken dood *anders* bestaat, nu zij gescheiden is van het lichaam. Maar dat geldt toch ook van het lichaam, dat eerst als lijk, en straks na de ontbinding, *anders* bestaat, nu het gescheiden is van de ziel.
>
> Mocht men het echter geestelijk bedoelen, en zeggen, dat in geestelijken zin de ziel onsterfelijk is, dan ligt het antwoord voor de hand, dat zulks niet waar is, want dat de ziel, zonder genade, *dood is in zonden en misdaden*, en uit dien dood alleen door wederbarende genade wordt opgewekt. Evenzeer als de ziel door de roeping Gods uit den geestelijken dood wordt opgewekt, evenzoo zal eenmaal het lichaam door het roepen Gods uit den lichamelijken dood tot opstanding geroepen worden.
>
> Hoe men het ook wende of keere, de ziel is niet alléén onsterfelijk, maar het lichaam is dat ook. En het wil ons voorkomen, dat, ter afsnijding van mogelijk misverstand, het beter is te spreken van den onsterfelijken *mensch*, waarbij terstond aan ziel én lichaam gedacht wordt."

Als „Reformatie"-lezer zend ik U dit, met de gedachte, dat het mogelijk iets is om door te geven aan de lezers, wat ik natuurlijk aan Uw inzicht overlaat."

Tot zoover één onzer lezers.

Zijn bijdrage lijkt me voor het recht onderscheiden der dingen, met name voor het onderscheiden van terminologische en zakelijke geschillen, niet zonder beteekenis.

K. S.

Het raadselachtige in de brochure van Prof. Hepp.

De vorige week schreef ik iets over het raadselachtige van Prof. Hepps brochure, als men let op den tijd van het verschijnen en wanneer men zijn snijdend scherpe vonnissen vergelijkt met de beoordeelingen van Prof. Kuyper uit vroeger tijd en die van Prof. Ridderbos.

We willen nu iets schrijven over het raadselachtige van enkele klachten en aanklachten *in* de brochure. Er is reeds op gewezen, dat Prof. Hepp inzake de grondgedachten van Prof. Vollenhovens en Prof. Dooyeweerds philosophie een caricatuur-beeld geeft. Dr Popma van Apeldoorn sprak er zelfs van, dat aan de wijsbegeerte der wetsidee een aantal „dwaasheden" in den mond worden gelegd, die geen harer verdedigers ooit heeft gezegd!

Maar niet alleen inzake de grondgedachten, óók ten aanzien van min of meer afgeleide beschouwingen van Prof. Vollenhoven velt Prof. Hepp een zoo vernietigend en tegelijk zoo onrechtvaardig vonnis, dat men zich weer moet afvragen: hoe kan Prof. Hepp zóó schrijven? Moet zoo de geesel gezwaaid boven mede-broeders, medeprofessoren, mede-bouwers van de gereformeerde wetenschap? Moet zoo lichtvaardig worden gespeeld met het zoo zware vonnis-van-afwijking-der-belijdenis?

Om maar iets te noemen: driemaal schrijft Prof. Hepp (zie p. 20, 30, 62), dat het afwijkend gevoelen der heeren Prof. Vollenhoven, Prof. Dooyeweerd en A. Janse niet met den geestelijken dood rekent, die past eenvoudig niet in hun schema!

Wie niet goed op de hoogte is, moet wel opschrikken van zulk een aantijging. Loochenen die collega's van Prof. Hepp, die professoren aan onze Vrije Universiteit in gezelschap van den Heer Janse, dat alle menschen in zonde ontvangen en geboren zijn? Dat ze dood zijn door de misdaden en de zonden (Ef. 2 : 1)? Dat ze onbekwaam zijn tot eenig geestelijk goed en geneigd tot alle kwaad? Ja, loochenen die mannen werkelijk, dat de mensch van nature staat buiten de gunst en de gemeenschap Gods?

Zulke vragen moeten wel opkomen bij een lezer van Prof. Hepps brochure als hij niet beter op de hoogte is. De aanklacht is toch wel ontzaglijk fel tegen medebroeders, nog wel (op één na) allen lid van dezelfde kerk, gaande naar één Avondmaalstafel!

Laten we nu Prof. Vollenhoven zelf het woord geven. Ik citeer uit *hetzelfde* boek, dat Prof. Hepp doorloopend aanhaalt, 't is trouwens ook het eenige, dat door Prof. Hepp is „bewerkt" in zijn brochure. En wel uit „Het Calvinisme en de reformatie der wijsbegeerte", pag. 42. Prof. Hepp citeert blz. 43 en 44 van dat boek meermalen. Ik blijf dus dicht in de buurt.

Prof. Vollenhoven begint op blz. 42 met de beschrijving van wat de schriftuurlijke wijsbegeerte aanvaardt betreffende den toestand der menschen, zooals die geworden is door en na den zondeval.

Als *eerste* punt wordt dan genoemd — let wel — de algeheele verdorvenheid van den mensch. Prof. V. teekent die aldus:

> „Wie het voorgaande heeft gevolgd, verstaat dat de schriftuurlijke wijsbegeerte het Woord Gods ook aanvaardt, waar het harde waarheden zegt. Tenslotte is daarmee heel wat meer te winnen dan met een niet willen zien van de werkelijkheid. Ook hier kan de wijsbegeerte niets veranderen: ze heeft slechts te pogen het Woord Gods helder te vatten.
>
> Daar is dan in de eerste plaats de mededeeling der Heilige Schrift, dat het geslacht des menschen door de *zonde* verdorven is. De dood (!!) treft dan ook niet alleen Adam, maar eveneens allen, die in hem begrepen waren (1 Cor. 15 : 21). En wie weet wat hij zegt, kan dit niet zeggen zonder dat z'n spreken als bij Paulus een kermen wordt: „want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods" (Rom. 3 : 23). Dat geldt dus van ieder individueel lid van het menschelijk geslacht. En raakt niet maar een deel van z'n bestaan, maar geheel z'n leven. Want z'n hart is onbetrouwbaar (Spr. 28 : 26); ja juist uit dat hart, waaruit de uitgangen des levens zijn, komen

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

„Het Proces tegen Jezus van Nazareth".

V.

Het Barabbas-Intermezzo.

Een merkwaardige figuur in het lijdensverhaal is Barabbas. Het is de moeite waard om zijn plaats in het proces tegen den Heiland te bepalen. Nu heeft de studie van Pickl „Messiaskönig Jesus" ons nader licht ook over dezen man verspreid. Trouwens al wat Pickl schrijft is de moeite van het kennisnemen meer dan waard. Al moeten dan ook vele van zijn beschouwingen critisch gelezen worden.

Wat leert de Schrift ons nu over de persoon en het werk van Barabbas? We hebben in den regel deze voorstelling van hem: Barabbas is een moordenaar, die uit hebzucht een of ander rijk mensch gedood heeft. Of hij is een mensch, die bij een relletje in de binnenstad zijn tegenstander onschadelijk gemaakt heeft.

Pickl toont nu aan, dat het woord dat Johannes gebruikt om Barabbas te karakteriseeren een zeer merkwaardig licht over hem ontsteekt. „Barabbas was een *lestes*". (Joh. 18:40). En de „moordenaren" in wier midden de Heiland aan het kruis geslagen is, waren ook *lestes* (Matth. 27:44). Dat waren nu menschen, die behoorden tot z.g. vrijscharen, die bedoelden de afwerping van het romeinsche juk, en vooral fel gekant waren tegen de belastingen, door den keizer ingevoerd.

Zij hebben getracht Jezus van Nazareth als hun leider te krijgen. Zij wilden Hem koning maken. (Joh. 6). Er was hun alles aan gelegen om den Heiland aan het hoofd te plaatsen van hun actie, van den messiaanschen opstand.

Maar Jezus heeft telkens weer hun wenschen afgewezen. Hij weigert absoluut iets te maken te hebben met het revolutionaire woelen en kuipen dezer vrijheidsbenden.

En dan is het merkwaardig om op te merken, dat nu Barabbas de plaats van Jezus van Nazareth is gaan innemen. Hij toch wordt naar Matth. 27:16 ons meedeelt, bende-leider. De Statenvertaling doet ons lezen: „Zij hadden toen een *welbekenden gevangene*, genaamd Barabbas." Ik onderstreep de woorden waarop het aankomt. Maar het Grieksch veroorlooft ons ook aldus te lezen: „Zij hadden toen een *gevangen bendeaanvoerder*, genaamd Bar-Abbas". Dat hij zijn leiderstaak goed vervuld heeft, doet Lucas weten. Hij schrijft toch (23:19): „dewelke was om zeker oproer, dat in de stad geschied was, en om een doodslag, in de gevangenis geworpen". De woorden laten deze verklaring toe: „die om een zekeren opstand, die in de stad geweest was, en om het (aangerichte) bloedbad, in de gevangenis geworpen was". En Marcus zegt hetzelfde van de twee moordenaren (Marc. 15:7). „En er was een, genaamd Barabbas, gevangen met andere medeoproermakers, die in het oproer een doodslag gedaan hadden". Weer dezelfde gedachte: opstand in Jeruzalem gepaard met een bloedbad.

Wanneer wij ons nu afvragen waar in het evangelie ons nog meer van zoo'n opstand verhaald wordt, herinneren wij ons het veelszins duistere verhaal van Luc. 13:1—5. En dan voeren de onderzoekingen van Pickl en de exegetische uiteenzettingen van Bornhäuser („Studien zum Sundergut des Lucas" bl. 94—103), tot eenzelfde resultaat: er is een opstand in Jeruzalem op twee punten der stad neergeslagen en in bloed gesmoord. Pickl combineert dat verder met mededeelingen van Jozefus en zet ons dan voor het feit van een Loofhuttenfeestopstand, waar Barabbas de aanvoerder van was. Maar hij en twee andere onderaanvoerders geraken in gevangenschap en zullen straks op het Paaschfeest hun verdiende straf ontvangen: de kruisiging, de rebellendood! Juist op het Paaschfeest, want nu kan Pilatus, die het romeinsche gezag heeft te verdedigen, een afschrikwekkend voorbeeld stellen aan alle rebellen die nog mochten broeden op samenzweringen en toebereidselen voor den messiaanschen opstand.

Het resultaat is dus dit: Pilatus heeft een gevangen rebellen-aanvoerder Barabbas, die zijn vrijscharen op het laatste feest heeft aangevoerd bij een opstand. Bij het bloedbad, dat ontstaan is, raakte hij in de handen van de Romeinen.

Voorts valt de aandacht op de mededeeling van alle evangelisten, dat op het Paaschfeest de stadhouder één gevangene moest loslaten. Een z.g. paaschamnestie. Dat wist het volk. En daarvan maken de „Barabbas-vrienden" gebruik. Tenminste, er komt een massa-deputatie op Gabbatha om hun wensch als andere jaren te vervullen.

Marcus verhaalt ons (15:8): „en de schare *riep uit* en begon te begeeren, dat hij deed, gelijk hij hun altijd gedaan had".

Ik onderstreep weer de woorden waarop het aankomt; er is toch een lezing in sommige handschriften, die als volgt luidt: „en er *kwam* een schare *op* enz." Mattheüs wijst ook op iets dergelijks (27:17): „Als zij (n.l. de Barabbas-vrienden of de vrijscharen, de lestes) dan vergaderd waren".

Deze menschen wenden dan pogingen aan, dat één van hun geliefde leidslieden zou mogen deelen in de gebruikelijke paaschamnestie. Maar niet melden de evangelisten *wiens* vrijheid zij staan te eischen van Pilatus. Het komt ons voor, dat zij

voort booze bedenkingen en allerlei andere gruwelen, die hem verontreinigen (Matth. 15 : 18—19)."

Tot zoover Prof. Vollenhoven. En we vragen: kan de ontzettende werkelijkheid van den geestelijken dood ooit zuiverder en meer schriftuurlijk worden geteekend? En we vragen ons af: hoe kan dan Prof. Hepp deze woorden lezende, zoo'n vernietigend vonnis schrijven en dat den volke bekend maken? Als we niet aan iets heel ergs willen denken dan blijven we rondtasten in een dikke mist.

—

Maar het wordt nog erger en raadselachtiger.

Op blz. 61 constateert Prof. Hepp weer eens, dat Prof. Vollenhoven in „flagranten strijd" komt met de belijdenis. En dan ditmaal met wat onze belijdenis zegt over de plaatsvervangende voldoening van Jezus Christus. Ook weer een ontzettende aanklacht. En zoo ze waar zou zijn een afschuwelijke ketterij, want dan wordt geloochend, dat Christus de vólle schuld en de gansche straf voor de zijnen borgtochtelijk gedragen heeft! Maar toch, Prof. Hepp moet deze zware afwijking constateeren, „hoezeer dit het broederhart smart".

Wat toch is het geval?

Prof. Vollenhoven zou beweren, dat de eerste dood „waarbij het lichaam in het graf wordt geborgen, ook voor de kinderen Gods straf inhoudt" en dat „de dood ook voor de geloovigen nog straf (is)". En — dat spreekt in de lijn van Prof. Hepps betoog vanzelf — Prof. V. zou dat zóó doen, dat de constateering van de bovengenoemde, goddelooze afdwaling gebiedend noodzakelijk is, zóó dus, dat geen enkele andere beschouwing van en afleiding uit het geschrevene meer mogelijk is. Zoo dus, dat het warm kloppende broederhart, hoe smartelijk 't ook is, moet erkennen, dat de plaatsvervangende voldoening van Christus is aangetast. Nietwaar, Prof. Hepp schrijft, en zoekt en wikt en weegt, naar hijzelf zegt, met een „broederhart". En een „broederhart" constateert alleen een dergelijke afdwaling wanneer iedere andere verklaring ten eenen male onmogelijk is.

Nu heb ik, hoe ik ook zocht in wat Prof. V. schrijft, de tusschen „ " geschreven uitspraken nergens kunnen vinden!

Driemaal gebruikt Prof. V. het woord straf in verband met den dood. Ik citeer maar weer: 1o.

„Te sterven is dan ook naar de Schrift allerminst begeerenswaard: het is integendeel door God aan den mensch opgelegd voor ernstige overtreding (hier wordt verwezen naar Gen. 2 : 17 in verband met Openb. 20 : 14; 21 : 8 en 2 : 1; 20 : 6). Dit geldt zoowel voor den eersten als voor den tweeden dood. Het verschil bestaat voornamelijk hierin, dat de eerste dood tot allen doorgaat, die in Adam begrepen waren, de tweede daarentegen samenvalt met de eeuwige straf, die hen treft, die niet door den Christus gered zijn" (1 Cor. 15 : 21 en Openb. 21 : 8). (Zie Vollenh. p. 43/4).

Hier wordt eerst gesproken van den dood als straf aan „den mensch" opgelegd. Zoo algemeen mogelijk. Als men zóó spreekt van „den mensch", dan wordt toch steeds bedoeld „de mensch van nature" en die ligt „midden in den dood". We lezen in Rom. 5 : 12: „en alzóó de dood tot alle menschen is doorgegaan". Prof. Greijdanus schrijft hierbij, dat alle menschen worden bedoeld „zonder ééne uitzondering".

Verder spreekt Prof. V. er van, dat de eerste dood doorgaat „tot allen... die in Adam begrepen zijn". We vragen weer: is dit werkelijk onjuist? Hier wordt niet gesproken van geloovigen, maar van alle menschen, geloovigen èn ongeloovigen. En die worden gezien in hun relatie tot Adam in wien ze allen vielen, door wien allen onderworpen werden aan het: tot stof zult gij wederkeeren. Komt de tijdelijke dood niet over de geloovigen krachtens, ten gevolge van hun relatie met Adam? Zonder hun val in Adam zouden de geloovigen dien vorm van dood niet behoeven te ondergaan.

2o. In de tweede plaats lezen we het woord straf in dan zin:

„Dit alles pleit voor de stelling, dat de Heilige Schrift den dood als straf ziet." (Vollenh. p. 44.)

Ook tegen deze stelling zal wel niemand bezwaar hebben. In de dogmatiek wordt de dood dan ook altijd besproken onder de straffen op de zonde.

Uit deze stelling concludeert Prof. V. nu als volgt:

„Vandaar, dat een man als Paulus tegen den (eersten) dood blijft opzien: liever dan dezen te ondergaan had hij, dat de Christus wederkwam, zoodat de gang naar het graf, die slechts weinigen geloovigen wordt bespaard, vervangen werd door een plotselinge, ook voor hem noodige verandering." (Id. p. 44.)

Vreeselijk gaat Prof. Hepp tegen deze uitspraak te keer. We spreken hierover beneden.

3o. Den derden keer vinden we het woord „straf" in deze uitspraak:

Doch tweeërlei uitzicht troost de Christenen, die vroeger sterven. Het eerste is dit, dat de straf, die ook over hen als over kinderen van Adam komt, gepaard gaat met een zegen."

Ook hier weer de belangrijke bijvoeging „als over kinderen van Adam"! Als zoodanig komt de dood over hen als straf, maar juist deze bijvoeging, deze beperking dringt tot de aanname, dat in andere relatie, en dan hier natuurlijk in de relatie tot Christus, de dood geen straf is, maar uitsluitend doorgang tot het eeuwige leven! Wie Prof. V. kent weet, dat hij van harte zal belijden, dat, gerekend in Christus, iedere gedachte aan straf voor de geloovigen moet wegvallen. Op blz. 46 spreekt Prof. V. dan ook van wat de geloovigen eenerzijds in Adam, anderzijds in Christus bezitten!

De groote vraag, waarover het bij deze kwestie gaat, is evenwel deze: mag bij het spreken over den dood bij de kinderen Gods van straf gesproken worden en moet zulk spreken dwingen tot het aannemen van een aanranding der plaatsbekleedende voldoening van Christus?

Laten we eerst naar Dr Kuyper luisteren. Ik citeer de Dictaten Dogmatiek: Locus de Peccato, blz. 110. Dr Kuyper spreekt over het probleem van het lijden en daarbij behoort ook het lijden des doods en stelt dan de vraag:

„Is het lijden der geloovigen een straf te noemen? Ja en neen. (Let wel ja èn neen.)

1e. Ja — inzooverre alle firmanten medelijden wanneer de firma aangesproken wordt, ook al is het, dat sommigen niet schuldig zijn.

Was er geen zonde, dan was er geen lijden; in den hemel zal geen lijden zijn; in het paradijs was er geen lijden; lijden is de openbaring van Gods toorn tegen de zonde; aan alle lijden kleeft de reuk van de straf over de zonde.

2o. Ja — wijl het lijden is een straf voor de schuld voor het bewustzijn van Gods kinderen"...

Later verklaart Dr Kuyper het „neen" op de bovengenoemde vraag aldus:

„Wanneer gaat de geloovige mis? Als hij denkt: dat overkomt mij om mijne zonde. Wie dat zegt, heeft zijn geloof verloochend, en is zijn Middelaar kwijt. Want wat anders is zijn geloof in dien Middelaar dan de belijdenis, dat Christus Jezus volkomen voldaan heeft voor al zijne zonden van verleden, heden en toekomst."

Indien bij iemand, dan is er zeker bij Dr Kuyper het onvoorwaardelijke vasthouden van de voldoening van Christus en tegelijk daarnaast een blijven spreken van het lijden en den dood als straf, letterend op wat dat lijden en die dood naar hun oorsprong, in hun wezen, op zichzelf genomen zijn.

Maar wat nog sterker spreekt is dit, dat de Heilige Schrift ons in dit spraakgebruik voorgaat! Ook de Schrift spreekt van allerlei lijden als een oordeel Gods ook over de geloovigen! 'k Heb het oog op 1 Petr. 4 : 17: Want (het is) de tijd, dat het oordeel begint van het huis Gods. En indien het eerst van u (begint), wat zal het einde zijn van degenen, die aan het Evangelie van God ongehoorzaam zijn? (Vert. van Prof. Greijdanus.)

Prof. Greijdanus merkt bij dezen tekst op:

„Ter beantwoording der vraag, of dan ook nog de geloovigen door Gods oordeel getroffen worden zooals de apostel het hier duidelijk voorstelt, moeten we goed onderscheiden. (De oordeelen, die den geloovigen treffen zijn vlg. Prof. Greijdanus zelfs de voorboden, de voorafgaande openbaringen van het eeuwig oordeel!). De Heere Christus verzoende al hun schuld, en droeg hun straf, en nam daarom alle oordeel voor hen weg. Wat hun nu overkomt ook aan leed en droefenis, is voor hen geen oordeel, geen strafvonnis, maar openbaring van Gods liefde, die hun heil bedoelt en zoekt en werkt, ook door wat hen benauwt; vgl Rom. 1 : 28. Daarom is ook dat lijden voor de geloovigen genade. Zij mogen bovendien, wanneer dat een lijden is voor Zijn naam en zaak, dienen tot Zijnen lof. (vgl vrs 12—16.) Maar op zichzelf is toch alle lijden van het schepsel werking van Gods toorn, oordeel over de zonde. Zonder zonde geen oordeel, noch lijden. Zelfs wanneer het lijden der geloovigen dient tot hunne heiliging, vs 12, voltrekt zich daarin Gods oordeel over wat er zondigs bij hen gevonden wordt. Daarom kan de Apostel Petrus hier spreken van krima (oordeel) en ook van to krima, het oordeel of vonnis, ook bij de geloovigen of Gods huis, omdat hij dat nu neemt niet naar zijn Goddelijk motief en doel te hunnen aanzien, maar naar zijn innerlijke wezen, op zichzelf."
(Spat. v. onderget.)

Letten we dus bij lijden, dood enz. op het „innerlijke wezen", nemen we het zooals ze „op zichzelf" zijn, dan kan van oordeel en dus ook van straf gesproken worden bij die werkelijkheden, zonder dat ook maar op eenigerlei wijze de voldoening van Christus in het gedrang komt!

Dat Prof. Vollenhoven die voldoening van Christus ten volle tot zijn recht laat komen blijkt wel uit wat hij verder schrijft van den zegen, die met de straf des doods gepaard gaat. Die zegen is, dat bij den dood de vermoeiende strijd tusschen „vleesch" en „geest", „oude" en „nieuwe mensch" ophoudt en ook de strijd met de booze wereld een einde neemt:

„Terwijl hier op aarde ook uit hun hart telkens booze begeerten kwamen, woont dan hun ziel, daarvan gereinigd bij den Heer in (2 Cor. 5 : 8). Bovendien zal ook hun lichaam, hier een „doodslichaam" (Rom. 7 : 24) straks volgen: het valt, hoewel als „natuurlijk" lichaam in verderfelijkheid, oneer en zwakheid begraven, evenmin als hun ziel aan den dood ten prooi:

---

geen bepaald persoon aan den stadhouder wilden voordragen.

Maar Pilatus benut de schoone gelegenheid om van den Nazarener en van diens proces af te komen. Hij stelt hen voor een keuze; hij plaatst den Heiland op een tweetal: Barabbas of Jezus, die genaamd wordt Christus. Zoo heeft de man alle moeite gedaan om Christus in vrijheid te stellen. En wanneer de wensch maar geuit was, dan waren èn Barabbas èn Jezus beiden in vrijheid heengegaan. Bij de overweging van des stadhouders motieven valt te denken aan den indruk, dien Jezus op hem gemaakt heeft en aan politieke doeleinden.

Op dat laatste willen wij toch even nader ingaan.

Het ligt toch voor de hand, dat de stadhouder bij zichzelf overwogen heeft wat op den duur voor de rust onder het volk het meest profijtelijk was: de vrijheid van Barabbas of de loslating van Jezus. Barabbas zal er in zijn sympathie voor de romeinsche heerschappij niet beter op worden, indien hij lange jaren in de gevangenis zuchten moet. Dát pleitte ervoor om Barabbas los te laten. Maar wanneer de Nazarener weer onder het volk komt heeft de stadhouder een goed tegenwicht tegen den invloed van het Sanhedrin. Dat pleitte dus voor Jezus. En dan kwam daar nog iets bij. De vrijheidsbond was er op uit om opstanden te organiseeren; zie o.a. de Loofhuttenfeestopstand. En deze vrijscharen zijn op zoek naar een leider voor hun ondernemingen. Het zou Pilatus heel wat waard zijn, wanneer hij kon bewerken, dat Jezus van Nazareth aan het hoofd kwam te staan van deze vrijheidsbeweging. Temeer, omdat uit het proces gebleken was, en bevestigd door de houding van Christus bij zijn arrestatie, dat diens rijk niet van déze wereld was. Voor de romeinsche belangen was het dus verreweg het beste, wanneer Barabbas aan het rebellenkruis kwam en Jezus in vrijheid. Met Zijn populariteit kan Hij aan het gevaarlijke streven der vrijheidspartij een einde maken en een voorname factor voor de politieke rust in het Joodsche land worden. Alle moeite, die Pilatus toch aanwendt om Jezus los te laten, kan in deze richting wijzen. (cf Lucas 23 vs 20; Marc. 15:12).

Maar zie, Pilatus kan zijn doel niet bereiken. Want hoewel deze vrijheidsbenden voor een zeer moeilijke keuze gesteld waren: Barabbas of Jezus van Nazareth; òf de leider van den laatsten opstand, die zijn sporen verdiend had; òf de groote rabbi van Nazareth, die zoo populair was en die zoo grooten invloed had en die zoo vele malen gevraagd was om hun leider te worden, het laatst nog bij Zijn glorieuzen intocht in Jeruzalem — tóch hebben zij tenslotte gekozen vóór Barabbas.

Maar zij waren daarvoor dan ook danig bewerkt door niemand minder dan de leiders van het volk, door de overpriesters en de ouderlingen. (Matth. 27:10; Marc. 15:11). Deze hebben van de pauze, ontstaan door de boodschap van Pilatus' huisvrouw (Matth. 27:19) gebruik gemaakt om propaganda te maken voor Barabbas. Zij hebben aan de leden der vrijheidsbeweging de overtuiging bijgebracht, dat zij niets, maar dan ook niets van Jezus te verwachten hadden. Zij hebben verhaald hoe de Heiland door Zijn gedrag en woorden absoluut had afgewezen een Messias te willen zijn naar den wensch van de „lestes". Geen opstand werd door Hem begeerd. Geen strijd wilde Hij bij Zijn arrestatie, hoewel Hij die gemakkelijk had kunnen voeren èn winnen (cf Joh. 18:6; Matth. 26:53). Hij beval zelfs om de zwaarden op te steken. (Matth. 26:52). Ja, Hij stemde zelfs niet in met het programma van de „lestes": geen schatting aan den keizer. Maar beval zelfs: geef den keizer, wat des keizers is. (Matth. 22:21). Zoo zagen dus deze „lestes" al hun verwachtingen beschaamd. Van Jezus was voor hun beweging en program niets meer te hopen.

En zoo kwamen zij er toe om vóór Barabbas te kiezen, van hem was nu hun verwachting, op hem bouwden zij voor de toekomst; maar tegen Jezus: kruis Hem! Het plein weergalmde van hun woedend gebrul: Kruis Hem! Niets meer wilden zij met Hem te maken hebben. Eens bejubeld, nu verworpen! En dan mag Pilatus praten wat hij wil; en alle mogelijke moeite doen om Jezus vrij te krijgen; hij bereikt er slechts mee, dat men gaat gelooven, dat Pilatus er belang bij heeft om Jezus te handhaven, omdat deze zich aan de zijde van de Romeinen gesteld heeft; hij bereikt er slechts mede, dat de woede der massa stijgt tot kookhitte en hun en der overpriesteren geroep gewelddiger wordt. (Luc. 23:20—28). Toen kon Pilatus niet anders doen dan Barabbas loslaten.

En het vonnis van het eerste proces wordt ten uitvoer gebracht over den Heiland.

Dit Barabbas-intermezzo schijnt van gewicht te zijn geweest, nu alle evangelisten ons op de hoogte ervan stellen.

Maar sterker kan ook niet de tegenstelling gevoeld worden tusschen tweeërlei Messias-verwachting, de aardsche in Barabbas belichaamd en de geestelijke door Christus voorgestaan. Want terwijl Barabbas belooft: „Mijn Messiaansche rijk is van deze wereld, maakt u vrij van Rome"; onderwijst Jezus Christus ons aangaande Zijn Rijk: „Mijn Messiaansche Rijk is niet van deze wereld, maakt u niet vrij van Rome's tyrannie; maar de waarheid. Ik zal u vrijmaken van zonde en maken tot kinderen Gods".

B. D. K. W.